

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 287/04-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. septembra 2004 predbežne prerokoval sťažnosť Dagmar Fajerovej, bytom Ž., zastúpenej advokátom JUDr. J. D., Advokátska kancelária, P., pre namietané porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu Prievidza č. k. 8 C 309/00-47 zo 4. decembra 2001, ako aj rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 4 Co 94/02-69 zo 7. apríla 2004 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť Dagmar Fajerovej v časti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu Prievidza č. k. 8 C 309/00-47 zo 4. decembra 2001 **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. Sťažnosť Dagmar Fajerovej vo zvyšnej časti **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. júla 2004 doručená sťažnosť Dagmar Fajerovej, bytom Ž. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. J. D., Advokátska kancelária, P., v ktorej namietala porušenie jej

základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Okresného súdu Prievidza (ďalej len „okresný súd“) č. k. 8 C 309/00-47 zo 4. decembra 2001 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu zo 4. decembra 2001“), ako aj rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 Co 94/02-69 zo 7. apríla 2004 (ďalej aj „rozsudok krajského súdu zo 7. apríla 2004“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa návrhom z 28. septembra 2000 podaným na okresnom súde proti odporcom Ing. P. F., M. F. a Mgr. G. F. (ďalej len „odporca v prvom rade“, „odporca v druhom rade“, „odporkyňa v treťom rade“ alebo „odporcovia“) domáhala určenia neplatnosti troch darovacích zmlúv, ktorými jej otec krátko pred svojou smrťou previedol svoj nehnuteľný majetok značného rozsahu na odporcov v prvom a druhom rade (svojich dvoch synov). Podľa sťažovateľky účelom uzatvorenia spomínaných darovacích zmlúv bolo poškodiť ju na jej dedičskom nároku podľa § 473 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Vzhľadom na to, že sťažovateľkin otec, ako aj odporcovia vedeli, že po smrti otca bude mať sťažovateľka zákonné dedičské právo ako dedička v prvej skupine, „*vyľúčili*“ ju uvedeným konaním „*z dedičstva*“, čo je podľa nej v rozpore s § 39 ods. 1 a 3 OZ.

Okresný súd sťažovateľkin návrh rozsudkom č. k. 8 C 309/00-47 zo 4. decembra 2001 zamietol s poukazom na § 123 OZ. Sťažovateľka proti tomuto rozsudku okresného súdu podala odvolanie, v ktorom poukazovala na porušenie § 39 OZ, pretože ako zomrelý otec, tak aj odporcovia v prvom a druhom rade vedeli, že po smrti otca sa stane zákonnou dedičkou, a preto sa podľa nej darovacími zmluvami rozhodli zbaviť ju jej dedičského nároku. Krajský súd rozsudkom zo 7. apríla 2004 rozsudok okresného súdu zo 4. decembra 2001 potvrdil a zaviazal sťažovateľku na zaplatenie trov odvolacieho konania.

Sťažovateľka považuje rozsudok okresného súdu zo 4. decembra 2001, ako aj rozsudok krajského súdu zo 7. apríla 2004 za nespravodlivé a nemravné, a preto ústavný súd požiadala, aby vydal rozhodnutie nasledujúceho znenia: „*Ústavný súd SR konštatuje, že tri darovacie zmluvy, ktorými nebohý Ing. M. F. previedol svoj nehnuteľný majetok na svojich dvoch synov Ing. P. F. a M. F. sú v rozpore s dobrým mravom, a preto neplatné. Ústavný súd zrušuje rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok prvostupňového súdu a ukladá*

prvostupňovému súdu znova v spore konať a rozhodnúť. Krajský súd v Trenčíne je povinný zaplatiť navrhovateľke trovy sporového konania ako aj trovy za túto sťažnosť.“

II.

1. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa môže každý domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

2. Sťažovateľka namietala v konaní pred ústavným súdom porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ku ktorému malo dôjsť rozsudkom krajského súdu zo 7. apríla 2004, ako aj rozsudkom okresného súdu zo 4. decembra 2001.

Keďže v prvostupňovom konaní vedenom na okresnom súde mala sťažovateľka možnosť dovolávať sa ochrany svojich práv a slobôd v rámci odvolacieho konania na krajskom súde, jej sťažnosť v časti namietajúcej porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom okresného súdu bola odmietnutá pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie (bod 1 výroku uznesenia).

3. V konaní pred ústavným súdom sa v súlade s princípom subsidiarity ustanoveným v čl. 127 ústavy ústavný súd zaoberal iba právoplatným rozhodnutím krajského súdu

v predmetnej veci. Rozhodnutím okresného súdu sa ústavný súd zaoberal iba v rozsahu, v akom sa s ním stotožnil krajský súd.

Z argumentácie, ktorou sťažovateľka svoju sťažnosť odôvodnila, vyplýva, že porušenie svojho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vidí v tom, že ako krajský súd, tak aj okresný súd vydali „*nemravné a nespravodlivé*“ rozhodnutie v predmetnej veci.

Podľa judikatúry ústavného súdu právo na súdnu ochranu zaručuje každému právo na prístup k súdu, ako aj konkrétne procesné garancie v konaní pred ním (I. ÚS 26/94). Práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy sa možno domáhať v medziach a za podmienok ustanovených vykonávacími zákonmi (II. ÚS 1/95).

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Z rozsudku krajského súdu zo 7. apríla 2004 vyplýva, že krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu zo 4. decembra 2001, zaviazal sťažovateľku zaplatiť trovy odvolacieho konania vo výške 15 615 Sk odporcom v prvom a druhom rade a súčasne nepriznal odporkyni v treťom rade úhradu trov odvolacieho konania.

Z obsahu odôvodnenia rozsudku krajského súdu zo 7. apríla 2004 je zrejmé, že krajský súd sa riadne zaoberal všetkými v odvolaní sťažovateľky uplatnenými námietkami. Ako vyplýva z odôvodnenia tohto rozsudku krajský súd v rámci odvolacieho konania okrem iného riadne špecifikoval predmet konania, podstatné náležitosti darovacej zmluvy a taktiež skúmal existenciu prípadných dôvodov neplatnosti právnych úkonov (darovacích zmlúv) podľa § 39 a nasl. OZ. Z argumentácie sťažovateľky v odvolaní vyplývalo, že dôvodom neplatnosti predmetných darovacích zmlúv je podľa nej okolnosť, že ich jej otec uzavrel krátko pred svojou smrťou v ťažkej chorobe v úmysle obísť ustanovenie § 473 OZ, ako aj okolnosť, že darovacie zmluvy sa priečia dobrým mravom.

Krajský súd sa stotožnil so skutkovými zisteniami okresného súdu, ktoré mali podľa neho oporu vo vykonanom dokazovaní. Z vykonaného dokazovania považoval za preukázané, že uzavretie darovacích zmlúv medzi otcom sťažovateľky a odporcami *„bolo výrazom uváženej vôle všetkých účastníkov takýmto spôsobom riešiť otázku vlastníckeho práva k prevádzaným nehnuteľnostiam“*. Skutočnosť, že darovacie zmluvy boli uzatvárané pred smrťou sťažovateľkinho otca, podľa krajského súdu *„nie je dôvodom ich neplatnosti, keďže s touto okolnosťou zákon nespája účinky neplatnosti zmluvy“*. V odôvodnení rozsudku zo 7. apríla 2004 sa taktiež stotožnil s argumentáciou okresného súdu týkajúcou sa § 473 OZ, podľa ktorej toto ustanovenie *„upravuje vzťahy po smrti otca a nie za jeho života“*.

Ohľadom námietok sťažovateľky týkajúcich sa neplatnosti darovacích zmlúv, pretože sa priečia dobrým mravom podľa § 3 OZ, krajský súd *„v plnej miere“* poukázal na odôvodnenie napadnutého rozsudku okresného súdu, s ktorým sa stotožnil. Okresný súd v rámci svojho odôvodnenia k tejto veci uviedol: *„V § 3 ods. 1 OZ je upravená zásada, že výkon práv a povinností nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. Výklad tohto ustanovenia nasvedčuje tomu, že posudzovanie prípadného rozporu s dobrými mravmi sa musí viazať k už existujúcim právam a povinnostiam, ktoré sú vykonávané, t. j. v tomto prípade k výkonu vlastníckeho práva právneho predchodcu účastníkov konania, ktorého chce navrhovateľka cez § 3 ods. 1 OZ obmedziť. Toto ustanovenie však nemá vlastnú normotvornú platnosť a preto nové práva a povinnosti cez toto ustanovenie nie je možné založiť. Právo otca*

navrhovateľky nakladať za života so svojím majetkom, t. j. takýto majetok aj darovať, vyplýva z § 123 OZ. Na druhej strane ustanovenia OZ neumožňujú navrhovateľke, aby zasahovala do výkonu vlastníckeho práva svojho otca. Navrhovateľka do výkonu práva nemôže zasahovať ani cez § 3 ods. 1 OZ. Tvrdenie navrhovateľky, že keď otec daroval nehnuteľnosti synom, konal voči nej v rozpore s dobrými mravmi nemôže obstáť aj preto, že celé roky sa jeden o druhého nezaujímali, neboli v žiadnom kontakte v porovnaní so vzťahom medzi otcom a synmi, ktorí boli v bezprostrednom styku, pomáhali si a vychádzali spolu dobre. “

V záverečnej časti odôvodnenia rozhodnutia krajský súd poukázal na ustanovenia § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), v súlade s ktorými rozhodol o priznaní náhrady trov odvolacieho konania úspešným odporcom v prvom a druhom rade a následne špecifikoval, v čom tieto trovy spočívali.

Z rozhodnutia krajského súdu, ale aj z rozhodnutia okresného súdu je podľa názoru ústavného súdu zjavné, že tieto sa zaoberali námietkami a argumentáciou sťažovateľky ako v prvostupňovom, tak aj v odvolacom konaní.

Podľa § 132 OSP dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci.

Po oboznámení sa s obsahom rozsudku krajského súdu zo 7. apríla 2004, ako aj s obsahom rozsudku okresného súdu zo 4. decembra 2001 dospel ústavný súd k záveru, že oba súdy svoje rozhodnutia náležite odôvodnili. Súd prvého stupňa uviedol, ktoré skutočnosti považoval na základe vykonaného dokazovania za preukázané, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov spravoval a ustanovenia príslušných právnych predpisov, podľa ktorých zistený skutkový stav posúdil. Odvolací súd sa so skutkovými aj právnymi závermi prvostupňového súdu vo veci samej stotožnil, a preto rozsudok okresného súdu zo 4. decembra 2001 ako vecne správny podľa § 219 OSP potvrdil. V rámci svojho rozhodnutia riadne odôvodnil a špecifikoval aj priznané trovy odvolacieho konania.

S ohľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde dospel k záveru, že z predloženej sťažnosti ani z k nej pripojených napadnutých rozhodnutí krajského súdu a okresného súdu nevyplýva nič, čo by svedčilo o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti záverov vyvodených v rozsudku krajského súdu, a teda o porušení práva na súdnu ochranu sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Pre zistenú zjavnú neopodstatnenosť predmetnej sťažnosti ústavný súd sťažnosť sťažovateľky týkajúcu sa porušenia jej práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v zmysle § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol v časti týkajúcej sa rozsudku krajského súdu (bod 2 výroku uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. septembra 2004